

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝના કલેક્ટર, ચંદીગઢ

વિરુદ્ધ

મેસર્સ સિમથ ક્લાઈન બીચમ કન્સ્યુમર હેલ્થ કેર લિમિટેડ અને અન્ય.

ડિસેમ્બર ૨૦, ૨૦૦૨

[સૈયદ શાહ મોહમ્મદ કાદરી અને અરિજીત પસાયત, ન્યાયમૂર્તિ]

સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એક્ટ, ૧૯૪૪-કલમ ૧૧ એ અને ૩૮ એ- જાહેરનામું નંબર ૧૦૨/૭૯- પરિશિષ્ટ, પેરા ૩-એક્સાઈઝ ડ્યુટી - વેચનાર દ્વારા ચુકવવામાં આવેલી ડ્યુટીના સંદર્ભમાં કરદાતા દ્વારા સેટ-ઓફ મેળવેલ છે - હાઈકોર્ટના આદેશ અનુસાર વેચાણકર્તાઓને ડ્યુટી પરત કરવી -સેટ ઓફમાં સામેલ રકમની વસૂલાત માટે કરદાતાને નોટિસ-કલમ ૧૧ એ- હેલ્ડની અરજી, લાગુ પડતી નથી કારણ કે ત્યાં કોઈ ટૂંકી વસૂલાત નહોતી અને કારણ કે સૂચનાની યોજના વિવિધ ક્ષેત્રોમાં કાર્યરત હતી-જો કે, ઉઠાવવામાં આવેલા અન્ય પ્રશ્નોના વિચારણા માટે, કેસ ટ્રિબ્યુનલમાં પાછો મોકલવામાં આવ્યો હતો.

શબ્દો અને વાક્યો:

"કર વસૂલાત "અને" આકરણી "-કેન્દ્રીય આબકારી અધિનિયમ, ૧૯૪૪ના સંદર્ભમાં તેનો અર્થ

પ્રતિવાદી-આકારણીકર્તાએ ટેરિફ આઈટમ ૬૮ હેઠળના ઇનપુટ્સના સંબંધમાં જાહેરનામા નં. ૨૦૧/૭૯ હેઠળ સેટ-ઓફનો લાભ લઈ રહ્યા હતા, જેના પર વિક્રેતાઓ દ્વારા અગાઉથી જ ડ્યુટી ચૂકવવામાં આવી હતી. વિક્રેતાઓએ ઇનપુટ્સ પર ડ્યુટી ચૂકવી હતી અને આકારણીકર્તાએ તેની ક્રેડિટ લીધી હતી. વિક્રેતાઓની રિટ પિટિશનને પગલે, હાઈકોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે ઇનપુટ્સ પર ડ્યુટી વસૂલવાપાત્ર નથી. આથી, ચૂકવવામાં આવેલી ડ્યુટી વિક્રેતાઓને પરત કરવામાં આવી. અપીલકર્તાએ જાહેરનામાના પરિશિષ્ટના પેરા ૩ હેઠળ સેટ-ઓફમાં સમાવિષ્ટ ડ્યુટીની રકમની વસૂલાત માટે આકારણીકર્તાને કારણદર્શક નોટિસ જારી કરી હતી. આકારણીકર્તાએ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એક્ટ, ૧૯૪૪ ની કલમ ૧૧ A હેઠળ મર્યાદાના સમયગાળા બહાર જારી કરાયેલી નોટિસને પડકારી. આસિસ્ટન્ટ કલેક્ટર, તેમજ કલેક્ટર (અપીલ) એ માંગને સમર્થન આપ્યું. અપીલ પર, એપ્પેલેટ ટ્રિબ્યુનલે કલમ ૧૧ A હેઠળ મર્યાદાના સમયગાળા બહાર શરૂ કરાયેલી કાર્યવાહીને કારણે આદેશોને રદ કર્યા.

આ કોર્ટમાં અપીલકરતી વખતે, અપીલકર્તાએ એવી દલીલ કરી હતી કે વર્તમાન કેસ કલમ ૧૧ A દ્વારા આવરી લેવામાં આવતો નથી કારણ કે તે નોન-લેવી અથવા શોર્ટ-લેવી સાથે સંબંધિત છે જે જાહેરનામાના પરિશિષ્ટના પેરા ૩ થી અલગ છે, જે ઇનપુટ્સ પર ચૂકવવામાં આવેલી ડ્યુટીના ફેરફાર સંબંધિત છે; અને જો જાહેરનામા તા. ૧.૩.૧૯૮૮ ના રોજ રદ કરવામાં આવ્યું હોય તો પણ, અધિનિયમની કલમ ૩૮ A લાગુ પડે છે.

પ્રતિવાદીએ એવી દલીલ કરી હતી કે અધિનિયમની કલમ ૧૧ A લાગુ પડે છે કારણ કે આ શોર્ટ-લેવીનો કેસ હતો કારણ કે આકારણીકર્તા દ્વારા જે ચૂકવવામાં આવ્યું હતું તે સેટ-ઓફને કારણે ચૂકવવાપાત્ર રકમ કરતાં ઓછું હતું; કારણ કે જાહેરનામું પોતે જ ૧.૩.૧૯૮૬ થી રદ કરવામાં આવ્યું હોવાથી, જાહેરનામાના પરિશિષ્ટના પેરા ૩ હેઠળ કોઈ કાર્યવાહી કરી શકાતી નથી; અને તે ઓથોરિટી કલમ ૩૮ A ની સહાય લઈ શકતી નથી.

અપીલોનો નિકાલ કરતા, કોર્ટે ઠરાવ્યું:

૧. સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એક્ટ, ૧૯૪૪ ની કલમ ૧૧ A એવી ડ્યુટીની વસૂલાત સાથે સંબંધિત છે જે વસૂલવામાં આવી નથી અથવા ચૂકવવામાં આવી નથી અથવા ઓછી વસૂલવામાં આવી છે અથવા ઓછી ચૂકવવામાં આવી છે અથવા ભૂલથી પરત કરવામાં આવી છે. નોટિફિકેશન નં. ૨૦૧/૭૯ હેઠળની યોજના સંપૂર્ણપણે અલગ ક્ષેત્રમાં કાર્યરત હતી. કોઈ શોર્ટ-લેવી અથવા નોન-લેવી નહોતી. વસૂલાત લાગુ કાયદાઓ મુજબ કરવામાં આવી હતી. ફક્ત ઈનપુટ્સ પર અગાઉથી ચૂકવવામાં આવેલી ડ્યુટીના સંબંધમાં ઉત્પાદકને લાભ આપવામાં આવ્યો હતો જે એક્સાઈઝેબલ માલસામાનમાં કાચા માલ અથવા ઘટક ભાગો તરીકે છે. આ લાભ નિયમોના નિયમ ૮ ના પેટા-નિયમ (૧) દ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તાનો ઉપયોગ કરીને આપવામાં આવ્યો હતો, જે તમામ એક્સાઈઝેબલ માલસામાનને મુક્તિ આપે છે જેના પર એક્સાઈઝ ડ્યુટી વસૂલવાપાત્ર છે અને જેના ઉત્પાદનમાં અન્ય કેટલાક માલસામાનનો ઈનપુટ્સ તરીકે ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે. જો ઈનપુટ પર ડ્યુટી ચૂકવવામાં આવી હોય, તો તેની રકમ સેટ-ઓફ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. વસૂલવાપાત્ર ડ્યુટીમાં કોઈ ફેરફાર નથી. તે અપરિવર્તનશીલ છે. જે નક્કી કરવામાં આવે છે તે ઈનપુટ્સ પર ચૂકવવામાં આવેલી ડ્યુટીના સમાયોજન પછી ચૂકવવાપાત્ર ડ્યુટીની માત્રા છે. [૬૩૯-એચ; ૬૪૦-એ, બી, સી]

૧.૨. કલમ ૧૧ A, વસૂલવામાં ન આવેલી અથવા ચૂકવવામાં ન આવેલી અથવા ઓછી વસૂલવામાં આવેલી ડ્યુટીની ગણતરી અને વસૂલાત માટે જોગવાઈ કરે છે. વસૂલાતની પદ્ધતિ ડ્યુટીના સારને અસર કરતી નથી, પરંતુ માત્ર વહીવટી સુવિધા માટે વસૂલાતની પ્રણાલી સંબંધિત છે. "વસૂલાત" શબ્દનો અર્થ "આકારણી" શબ્દ કરતાં વ્યાપક છે. તેમાં "આરોપણ" તેમજ "આકારણી" બંનેનો સમાવેશ થઈ શકે છે. આરોપણનો ઉપયોગ સામાન્ય રીતે ડ્યુટી અથવા કરના આરોપણ માટે થાય છે જે કાયદાકીય જોગવાઈઓ દ્વારા લેવીનો વિષય અને લેવીનો દર દર્શાવે છે. ડ્યુટીની લેવીનો અર્થ વાસ્તવિક વસૂલાત નથી, તેમાં એક વૈચારિક તફાવત છે. "લેવી" અને "વસૂલ" બંને અભિવ્યક્તિઓનો ઉપયોગ થાય છે. તેથી, ઇનપુટ્સ પર ચૂકવવામાં આવેલી ડ્યુટીના સમાયોજનને કારણે ડ્યુટીની ઓછી વસૂલાત એ શોર્ટ-લેવીનો કેસ નથી. આવી પરિસ્થિતિમાં કલમ ૧૧ A લાગુ પડતી નથી. તે હદ સુધી ટ્રિબ્યુનલ તેના તારણોમાં યોગ્ય ન હતું. [૬૪૦-સી, ડી, ઈ; જ]

૨. આકારણીકર્તાએ નોટિફિકેશન રદ થયા પછી તેની લાગુ પડવાની યોગ્યતા પર ખાસ પ્રશ્ન ઉઠાવ્યો હતો. ટ્રિબ્યુનલે આ સંબંધમાં કોઈ તારણ નોંધ્યું નથી. કલમ ૩૮ A, જે પૂર્વવર્તી અસરથી રજૂ કરવામાં આવી હતી, તેની અસર પણ ધ્યાનમાં લેવાની છે. તેથી, આ બાબત આ પાસાંઓની વિચારણા માટે ટ્રિબ્યુનલને પાછી મોકલવામાં આવે છે. જો ટ્રિબ્યુનલ એવું ઠરાવે કે જાહેરનામા તા. ૧.૩.૧૯૮૬ થી રદ થયા પછી, પરિશિષ્ટનો ફકરો ૩ બિનકાર્યક્ષમ બન્યો, તો પરિસ્થિતિ અલગ હશે. તે પાસા પર વિચાર કરતી વખતે, કલમ ૩૮ A ની અસરને ધ્યાનમાં રાખવી પડશે. જો ટ્રિબ્યુનલ એવા તારણ પર પહોંચે કે કલમ ૩૮(A)(C) ને કારણે પરિશિષ્ટનો ફકરો ૩ લાગુ પડતો હતો, તો તેણે પરિશિષ્ટના ફકરા ૫ હેઠળ જાળવવામાં

આવેલી ક્રેડિટ રકમમાં સમાયોજન વિશે આકારણીકર્તાના વધુ સ્ટેન્ડને ધ્યાનમાં લેવું પડશે.

[૬૪૦-એચ; ૬૪૧-એ, બી]

આસિસ્ટન્ટ કલેક્ટર, સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ, કલકત્તા વિભાગ વિરુદ્ધ નેશનલ ટોબેકો કંપની ઓફ ઇન્ડિયા., [૧૯૭૨]૨ SCC ૫૬૦ પર આધાર રાખ્યો હતો.

યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્યો વિરુદ્ધ બારમાલ્ટ (ભારત) લિ. ગુડગાંવ અને અન્યો., [૧૯૯૭] ૫ SCC ૭૪૮ અને બેકમેન હોમ પ્રોડક્ટ્સ વિરુદ્ધ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝના કલેક્ટર, (૧૯૯૦) ૪૮ ELT ૫૧૮ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

સિવિલ એપેલેટ જ્યુરિસડિક્શન:૧૯૯૨ની સિવિલ અપીલ નંબર ૩૩૮૭-૮૮.

કસ્ટમ્સ, એક્સાઈઝ અને ગોલ્ડ (કંટ્રોલ) એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ, નવી દિલ્હીની તારીખ ૧૮.૧૧.૧૯૯૧ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી આદેશ નં. ૪૫૩-૪૫૪/૯૧-D.

સાથે

૧૯૯૫નો સી. એ. નંબર ૯૯૪૭.

અપીલકર્તા માટે એ. કે. ગંગુલી, અશોક કે. શ્રીવાસ્તવ, કે. સી. કૌશિક અને બી. કે. પ્રસાદ.

પ્રતિવાદીઓ માટે ડી. એ. દવે, એ. આર. માધવ રાવ, ટી. વિશ્વનાથ, આલોક ચાદવ, વિશ્વનાથ શુક્લા, સુશ્રી ઇન્દ્રા સાહની માટે દિનેશ પંત, આર. એન. કર્ણજવાલા, સુશ્રી સીમા ડુંડ, વિવેક શર્મા અને સુશ્રી માણિક કરંજવાલા.

કોર્ટનો ચુકાદો જસ્ટિસ અરિજીત પસાયત દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

આ અપીલ કર્ટમ્સ એક્સાઈઝ એન્ડ ગોલ્ડ (કંટ્રોલ) અપીલેટ ટ્રિબ્યુનલ, નવી દિલ્હી (ટૂંકમાં 'ટ્રિબ્યુનલ') ના સામાન્ય ચુકાદા સામે નિર્દેશિત છે.

સામેલ પૃષ્ઠભૂમિ તથ્યાત્મક મેટ્રિક્સ નિર્વિવાદ છે અને આવશ્યકપણે નીચે મુજબ છે:

મેસર્સ એચ.એમ.એમ. લિમિટેડ (પછીથી મેસર્સ સ્મિથક્લાઈન બીચમ કન્ઝ્યુમર હેલ્થ કેર લિમિટેડ તરીકે ઓળખાય છે), (જેને અહીંથી 'આકારણીકર્તા' તરીકે ઓળખવામાં આવશે) મેસર્સ માલ્ટ એન્ડ કો. (ઇન્ડિયા) પ્રાઇવેટ લિમિટેડ, મેસર્સ બારમાલ્ટ લિમિટેડ અને મેસર્સ એ.કે. માલ્ટ (પી) લિમિટેડ પાસેથી ૧૯૭૭ થી ૧૯૮૫ દરમિયાન મેળવેલ ટેરિફ આઈટમ ૬૮ હેઠળના ઇનપુટ્સ, એટલે કે માલ્ટ અને માલ્ટ અર્ક, ના સંદર્ભમાં નોટિફિકેશન નં. ૨૦૧/૭૯, તારીખ ૪/૬/૧૯૭૯ હેઠળ સેટ-ઓફનો લાભ લઈ રહ્યા હતા. આ નોટિફિકેશન સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ રૂલ્સ, ૧૯૪૪ ના રૂલ ૮ ના સબ-રૂલ (૧) દ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તાનો ઉપયોગ કરીને જારી કરવામાં આવ્યું હતું. આ નોટિફિકેશન દ્વારા, જે તમામ એક્સાઈઝેબલ ગુડ્સ પર એક્સાઈઝ ડ્યુટી વસૂલવાપાત્ર છે અને જેના ઉત્પાદનમાં સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ અને સોલ્ટ એક્સ, ૧૯૪૪ (હાલમાં સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એક્સ, ૧૯૪૪, ટૂંકમાં

'એક્ટ') ના આઈટમ નં. ૬૮ હેઠળ આવતા કોઈપણ માલનો કાચા માલ અથવા ઘટક ભાગો તરીકે ઉપયોગ થયો હોય, તે ગુડ્સ પર લાગુ પડતી એક્સાઈઝ ડ્યુટીમાંથી તેટલી રકમની મુક્તિ આપવામાં આવી છે જેટલી રકમ ઇનપુટ્સ પર અગાઉથી ચૂકવવામાં આવેલી એક્સાઈઝ ડ્યુટીની સમકક્ષ હોય. નોટિફિકેશનમાં, એક્સાઈઝેબલ ગુડ્સ અને કાચા માલ અને ઘટક ભાગોને અનુક્રમે "ધ સેડ ગુડ્સ" અને "ધ ઇનપુટ્સ" તરીકે ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો. નોટિફિકેશનના પરિશિષ્ટમાં, ફકરા ૩ અને ૫ (ડી) અને (ઈ) માં, અન્ય બાબતોની સાથે, નીચે મુજબ જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી:

XXX

XXX

XXX

"૩.જો ઇનપુટ્સ પર ચૂકવવામાં આવેલી ડ્યુટી (જેની ક્રેડિટ લેવામાં આવી છે) માં ત્યારબાદ કોઈ વ્યક્તિને કારણે ફેરફાર થાય જેના પરિણામે ઇનપુટ્સના ઉત્પાદકને રિફંડ ચૂકવવામાં આવે અથવા વધુ ડ્યુટી વસૂલવામાં આવે, તો લેવાયેલી ક્રેડિટમાં આ પરિશિષ્ટના ફકરા ૫ હેઠળ જાળવવામાં આવેલા ક્રેડિટ ખાતામાં અથવા સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ નિયમો, ૧૯૪૪ ના નિયમ ૯ ના પેટા-નિયમ (૧) અથવા નિયમ ૧૭૩-જી ના પેટા-નિયમ (૧) હેઠળ જાળવવામાં આવેલા ચાલુ ખાતામાં સમાયોજન દ્વારા તે મુજબ ફેરફાર કરવામાં આવશે, અથવા જો આવા સમાયોજન કોઈપણ કારણસર શક્ય ન હોય તો, તે મુજબ માલના ઉત્પાદક પાસેથી રિફંડ દ્વારા, અથવા રોકડ વસૂલાત દ્વારા.

XXX

XXX

XXX

પ. ઉપરોક્ત માલના ઉત્પાદકે

(ડી) કેન્દ્રીય આબકારી નિયમો, ૧૯૪૪ના પરિશિષ્ટ-૧માં ફોર્મ આર. જી. ૨૩ના ભાગ-૧ અને ૨માં ખાતું જાળવવું પડશે.

(ઇ) ઉપરોક્ત માલ પર ચૂકવવાપાત્ર વેરાના સંદર્ભમાં કેન્દ્રીય આબકારી કલેક્ટર પાસે કોઈપણ સમયે ચૂકવવામાં આવેલી ઉપરોક્ત માલ પર વસૂલવામાં આવતી કેન્દ્રીય આબકારી જકાતની ચુકવણીને આવરી લેવા માટે પૂરતી ક્રેડિટ બેલેન્સ સાથે એકાઉન્ટ-કરન્ટ જાળવી રાખવી.

પૂર્વોક્ત ફકરાઓનો વ્યાપ અને અવકાશ આ અપીલોમાં વિચારણાનો વિષય છે. ઉપર વર્ણવ્યા મુજબના ઇનપુટ્સના વિકેતાઓએ દિલ્લી હાઈકોર્ટ સમક્ષ રિટ અરજીઓ દાખલ કરી અને એવી દલીલ કરી કે નોટિફિકેશન નં. ૫૫/૭૫ મુજબ માલ્ટ અને માલ્ટ અર્ક પર ડ્યુટી વસૂલવાપાત્ર નથી. હાઈકોર્ટે વિકેતાઓની આ દલીલ સ્વીકારી. વિકેતાઓએ ઇનપુટ્સ પર એક્સાઈઝ ડ્યુટી ચૂકવી હતી, અને તેથી, આકારણીકર્તાએ ઇનપુટ્સ પર ચૂકવવામાં આવેલી ડ્યુટીની રકમની ક્રેડિટ લીધી હતી. હાઈકોર્ટના આદેશને પગલે, અપીલકર્તાએ ડ્યુટી પરત કરી. બારમાલ્ટે તા. ૮.૧૧.૧૯૮૫ અને તા. ૧૪.૧૧.૧૯૮૫ ના રોજ ચૂકવેલી રકમનું રિફંડ લીધું, જ્યારે માલ્ટ ઇન્ડિયાને તા. ૮.૫.૧૯૮૭ ના રોજ સંબંધિત રકમનું રિફંડ આપવામાં આવ્યું. તા. ૭.૯.૧૯૮૭ ના રોજ, આસિસ્ટન્ટ કલેક્ટર દ્વારા ડિમાન્ડ શો-કોઝ નોટિસ જારી કરવામાં આવી જેમાં તેમને કારણ દર્શાવવા જણાવાયું કે નોટિફિકેશન નં. ૨૦૧/૧૯૭૯ ના પરિશિષ્ટના ફકરા ૩ હેઠળ સેટ-ઓફમાં સમાવિષ્ટ ડ્યુટીની રકમ શા માટે તેમની પાસેથી વસૂલવામાં ન આવે. આકારણીકર્તાએ તેનો જવાબ રજૂ કર્યો જેમાં તેણે એવી દલીલ કરી કે

નોટિસ એક્ટની કલમ ૧૧ A હેઠળ નિર્ધારિત મર્યાદાના સમયગાળા બહાર જારી કરવામાં આવી હતી. કોઈ પણ સંજોગોમાં, રોકડ વસૂલાત માન્ય ન હતી અને સત્તાવાળાઓ વધુમાં વધુ જે કરી શકે તે ફક્ત ૫ મુજબ જાળવવામાં આવેલા ક્રેડિટ ખાતામાંથી રકમને સમાયોજિત કરવાનું હતું. આ દલીલ સ્વીકારવામાં આવી ન હતી અને તા. ૨૨.૧૨.૧૯૮૭ ના આદેશ દ્વારા આસિસ્ટન્ટ કલેક્ટરે માંગને સમર્થન આપ્યું. કલેક્ટર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ (અપીલ) સમક્ષની અપીલોથી આકારણીકર્તાને કોઈ રાહત મળી નહીં, જેમણે આ બાબતને ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ વધુ અપીલમાં લઈ ગયા. કથિત ચુકાદા દ્વારા, ટ્રિબ્યુનલે સત્તાવાળાઓના આદેશોને રદ કર્યા અને ઠરાવ્યું કે આ કેસ એક્ટની કલમ ૧૧ A હેઠળ આવરી લેવામાં આવ્યો હતો અને તેથી, શરૂ કરાયેલી કાર્યવાહી નિર્ધારિત મર્યાદાના સમયગાળા બહાર હતી.

અપીલોના સમર્થનમાં, વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ, શ્રી એ.કે. ગાંગુલીએ રજૂઆત કરી કે ટ્રિબ્યુનલના તારણો અસમર્થનીય છે. પરિશિષ્ટનો ફકરો ૩ અને કલમ ૧૧ A અલગ-અલગ ક્ષેત્રોમાં કાર્ય કરે છે. જ્યારે કલમ ૧૧ A નોન-લેવી (વસૂલાત ન થવી) અથવા શોર્ટ-લેવી (ઓછી વસૂલાત) સાથે સંબંધિત છે, ત્યારે પરિશિષ્ટનો ફકરો ૩ એવી પરિસ્થિતિઓ સાથે સંબંધિત છે જ્યાં "કોઈપણ કારણસર" પાછળથી ક્રેડિટ લેવાયેલ ઇનપુટ્સ પર ચૂકવવામાં આવેલી ડ્યુટીમાં ફેરફાર થાય છે.

તેમના મતે, કોઈપણ સંજોગોમાં, ૨૦૦૧ ના અધિનિયમ ૧૪ દ્વારા રજૂ કરાયેલી કાયદાની કલમ ૩૮ A લાગુ પડે છે, અને નોટિફિકેશન નં. ૨૦૧/૭૯ ભલે ૧/૩/૧૯૮૬ થી રદ કરવામાં આવ્યું હોય, પણ તેની કોઈ અસર થતી નથી. ખાસ કરીને તે જોગવાઈના કલોઝ (c) નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. તેમના કહેવા મુજબ, ઇનપુટ્સ પર ચૂકવવામાં આવેલી

ડ્યુટીમાં ફેરફાર થાય તો તફાવત ચૂકવવાની કાયદાકીય રીતે નિર્ધારિત જવાબદારી આકારણીકર્તાની હતી. સત્તાવાળાઓને જરૂરી ફેરફારો કરવાનો અનુરૂપ સ્પષ્ટ અધિકાર ઉપલબ્ધ હતો. એ પણ દર્શાવવામાં આવ્યું કે કોઈ ચોક્કસ પરિસ્થિતિમાં આકારણીકર્તાને પણ ફેરફારથી લાભ થઈ શકે છે.

આકારણીકર્તાના વિદ્વાન વકીલે બીજી બાજુ એવી દલીલ કરી કે કાયદાની કલમ ૧૧ A સ્પષ્ટપણે લાગુ પડે છે કારણ કે આકારણીકર્તા દ્વારા જે ચૂકવવામાં આવ્યું હતું તે સેટ-ઓફનો લાભ લેવાને કારણે તેના દ્વારા ચૂકવવાપાત્ર રકમ કરતાં ઓછું હતું અને આ શોર્ટ-લેવીનો કેસ છે. જે વસૂલવામાં આવ્યું તે વસૂલવાપાત્ર રકમ કરતાં ઓછું હતું, અને તેથી, શોર્ટ-લેવી છે. કારણ કે નોટિફિકેશન પોતે જ ૧.૩.૧૯૮૬ થી રદ કરવામાં આવ્યું છે, નોટિફિકેશનના પરિશિષ્ટના ફક્ત ૩ની શરતો હેઠળ કોઈ કાર્યવાહી કરી શકાતી નથી. જોકે આ મુદ્દો ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ તેના દ્વારા આ સંબંધમાં કોઈ ચોક્કસ તારણ નોંધવામાં આવ્યું નહોતું. કલમ ૩૮ A ના કલોઝ (a) ના સંદર્ભમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે એવું કંઈ અસ્તિત્વમાં નહોતું જેને પુનર્જીવિત કરી શકાય, કારણ કે સેટ-ઓફ યોગ્ય રીતે આપવામાં આવ્યું હતું. હાઈકોર્ટના આદેશ મુજબ રિફંડ ૧.૩.૧૯૮૬ પછી ઘણું મોડું આપવામાં આવ્યું હતું. તેથી, આ જોગવાઈ અપીલકર્તાને મદદ કરતી નથી. વૈકલ્પિક રીતે, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આકારણીકર્તા એક વિચિત્ર પરિસ્થિતિમાં મૂકાયા છે, કારણ કે ઈનપુટ્સના વિકેતાઓએ રિફંડ લીધું છે અને ડ્યુટીનો બોજ આકારણીકર્તા પર નાખવામાં આવી રહ્યો છે. વિકેતાઓમાંના એક, એટલે કે બારમાલ્ટ, ના કેસમાં આ કોર્ટના નિર્ણયના સંદર્ભમાં, એટલે કે યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય વિ. બારમાલ્ટ (ઈન્ડિયા) લિ. ગુરગાંવ અને અન્ય, [૧૯૯૭] ૫ SCC ૭૪૮, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આ

સિદ્ધાંત અન્ય પક્ષકારોને લાગુ પડે છે અને તે ચુકાદા મુજબ અપનાવવામાં આવેલી પ્રક્રિયા લાગુ પડે છે. એ નોંધવું જરૂરી છે કે ઉપરોક્ત ચુકાદાને કારણે બારમાલ્ટને લગતો વર્તમાન વિવાદ શૈક્ષણિક (academic) બની ગયો છે. કોઈપણ સંજોગોમાં, એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે જ્યારે પરિશિષ્ટનો ફકરો ૫ સમાયોજનની મંજૂરી આપે છે ત્યારે ડ્યુટીની ચુકવણીની માંગણી કરવાનો કોઈ અવકાશ નથી.

આ કોર્ટના તારીખ ૧.૮.૨૦૦૧ ના આદેશ મુજબ પક્ષકારો તરીકે ઉમેરવામાં આવેલા વિકેતાઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ, શ્રી ડી.એ. દવેએ રજૂઆત કરી હતી કે બારમાલ્ટ કેસમાં અપનાવવામાં આવેલી પ્રક્રિયાને અન્ય લોકો પર લાગુ કરી શકાતી નથી, કારણ કે આ કોર્ટે તે કેસમાં ખાસ કરીને જે જણાવ્યું છે તે મુજબ.

કથિત આદેશ પરથી એ નોંધવામાં આવ્યું છે કે ટ્રિબ્યુનલે તેના અગાઉના ચુકાદા, બેકમેન હોમ પ્રોડક્ટ્સ વિરુદ્ધ કલેક્ટર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ, (૧૯૯૦) ૪૮ ELT ૫૧૮, નો ઉલ્લેખ કર્યો અને ઠરાવ્યું કે કલમ ૧૧ A લાગુ પડે છે.

ઉપરોક્ત જોગવાઈ નીચે મુજબ છે:

કલમ ૧૧ A: ડ્યુટીની વસૂલાત જે વસૂલવામાં આવી નથી, ચૂકવવામાં આવી નથી, ઓછી વસૂલવામાં આવી છે, ઓછી ચૂકવવામાં આવી છે અથવા ભૂલથી પરત કરવામાં આવી છે.

(૧) જ્યારે કોઈ એક્સાઈઝ ડ્યુટી વસૂલવામાં ન આવી હોય અથવા ચૂકવવામાં ન આવી હોય, અથવા ઓછી વસૂલવામાં આવી હોય કે ઓછી ચૂકવવામાં આવી હોય, અથવા ભૂલથી

પરત કરવામાં આવી હોય, પછી ભલે આવી બિન-વસૂલાત, બિન-ચુકવણી, ઓછી વસૂલાત, ઓછી ચુકવણી કે ભૂલથી રિફંડ, આ કાયદાની અન્ય કોઈ જોગવાઈઓ અથવા તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમો હેઠળ એક્સાઈઝેબલ માલ પરના ડ્યુટીના દર અથવા મૂલ્યાંકન સંબંધિત કોઈપણ મંજૂરી, સ્વીકૃતિ અથવા આકારણીના આધારે હોય કે ન હોય, એક સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ ઓફિસર સંબંધિત તારીખથી એક વર્ષની અંદર, જે વ્યક્તિ પાસેથી ડ્યુટી વસૂલવાની છે અને જે વસૂલવામાં આવી નથી કે ચૂકવવામાં આવી નથી અથવા જે ઓછી વસૂલવામાં આવી છે કે ઓછી ચૂકવવામાં આવી છે અથવા જેને ભૂલથી રિફંડ આપવામાં આવ્યું છે, તેને કારણદર્શક નોટિસ પાઠવી શકે છે કે શા માટે તેણે નોટિસમાં નિર્દિષ્ટ રકમ ચૂકવવી ન જોઈએ:

પરંતુ, જો કોઈ એક્સાઈઝ ડ્યુટી વસૂલવામાં ન આવી હોય કે ચૂકવવામાં ન આવી હોય અથવા ઓછી વસૂલવામાં આવી હોય કે ઓછી ચૂકવવામાં આવી હોય અથવા ભૂલથી પરત કરવામાં આવી હોય, તેવા કિસ્સામાં, જો આવી વ્યક્તિ કે તેના એજન્ટ દ્વારા ડ્યુટીની ચુકવણી ટાળવાના ઇરાદાથી છેતરપિંડી, મિલીભગત, અથવા જાણી જોઈને ખોટું નિવેદન કે હકીકતો દબાવવાને કારણે, અથવા આ અધિનિયમની અથવા તેના હેઠળ બનાવેલા નિયમોની કોઈપણ જોગવાઈઓના ઉલ્લંઘનને કારણે હોય, તો આ પેટા-કલમની જોગવાઈઓ લાગુ પડશે.

વધુમાં, જો વસૂલવામાં ન આવેલી કે ચૂકવવામાં ન આવેલી અથવા ઓછી વસૂલવામાં આવેલી કે ઓછી ચૂકવવામાં આવેલી અથવા ભૂલથી પરત કરવામાં આવેલી ડ્યુટીની રકમ એક કરોડ રૂપિયા કે તેનાથી ઓછી હોય, તો આ પેટા-કલમ હેઠળની નોટિસ કમિશનર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ દ્વારા અથવા તેમની પૂર્વ મંજૂરીથી તેમના તાબાના કોઈપણ અધિકારી દ્વારા જારી કરવામાં આવશે.

વળી, જો વસૂલવામાં ન આવેલી કે ચૂકવવામાં ન આવેલી અથવા ઓછી વસૂલવામાં આવેલી કે ઓછી ચૂકવવામાં આવેલી અથવા ભૂલથી પરત કરવામાં આવેલી ડ્યુટીની રકમ એક કરોડ રૂપિયાથી વધુ હોય, તો આ પેટા-કલમ હેઠળ કોઈ નોટિસ ચીફ કમિશનર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝની પૂર્વ મંજૂરી વિના જારી કરવામાં આવશે નહીં.

સ્પષ્ટીકરણ જ્યાં કોર્ટના આદેશ દ્વારા નોટીસની બજવાણી પર રોક લગાવવામાં આવે છે, ત્યાં આવા સ્ટેનો સમયગાળો, એક વર્ષ કે પાંચ વર્ષના ઉપરોક્ત સમયગાળાની ગણતરી કરતી વખતે બાકાત રાખવામાં આવશે.

જોગવાઈઓના માત્ર વાંચનથી સ્પષ્ટ થાય છે કે તે એવી ડ્યુટીની વસૂલાત સાથે સંબંધિત છે જે વસૂલવામાં આવી નથી, ચૂકવવામાં આવી નથી, ઓછી વસૂલવામાં આવી છે, ઓછી ચૂકવવામાં આવી છે અથવા ભૂલથી પરત કરવામાં આવી છે. નોટિફિકેશન નં. ૨૦૧/૭૯ હેઠળની યોજના સંપૂર્ણપણે અલગ ક્ષેત્રમાં કાર્યરત હતી. કોઈ શોર્ટ-લેવી અથવા નોન-લેવી નહોતી. વસૂલાત લાગુ કાયદાઓ મુજબ કરવામાં આવી હતી. ફક્ત એક્સાઈઝેબલ માલસામાનમાં કાચા માલ અથવા ઘટક ભાગો તરીકે સમાવિષ્ટ ઈનપુટ્સ પર અગાઉથી ચૂકવવામાં આવેલી ડ્યુટીના સંદર્ભમાં ઉત્પાદકને લાભ આપવામાં આવ્યો હતો. આ લાભ નિયમોના નિયમ ૮ ના પેટા-નિયમ (૧) દ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તાનો ઉપયોગ કરીને આપવામાં આવ્યો હતો, જે તમામ એક્સાઈઝેબલ માલસામાનને મુક્તિ આપે છે જેના પર એક્સાઈઝ ડ્યુટી વસૂલવાપાત્ર છે અને જેના ઉત્પાદનમાં અન્ય કેટલાક માલસામાનનો ઈનપુટ્સ તરીકે ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે. જો ઈનપુટ પર ડ્યુટી ચૂકવવામાં આવી હોય, તો

તેની રકમ સેટ-ઓફ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. વસૂલવાપાત્ર ડ્યુટીમાં કોઈ ફેરફાર નથી. તે અપરિવર્તનશીલ છે. જે નક્કી કરવામાં આવે છે તે ઇનપુટ્સ પર ચૂકવવામાં આવેલી ડ્યુટીના સમાયોજન પછી ચૂકવવાપાત્ર ડ્યુટીની માત્રા છે. કલમ ૩ એ ચાર્જિંગ કલમ છે અને કલમ ૪ એ એક્સાઈઝ ડ્યુટી વસૂલવાના હેતુઓ માટે એક્સાઈઝેબલ માલના મૂલ્યાંકન સાથે સંબંધિત છે. કલમ ૧૧ A, જે ૧૭.૧૧.૧૯૮૦ થી અમલમાં મૂકવામાં આવી હતી, તે એવી ડ્યુટીની વસૂલાત માટે જોગવાઈ કરે છે જે વસૂલવામાં આવી નથી, ચૂકવવામાં આવી નથી, ઓછી વસૂલવામાં આવી છે, ઓછી ચૂકવવામાં આવી છે અથવા ભૂલથી પરત કરવામાં આવી છે. એ નોંધવું જરૂરી છે કે નોટિફિકેશન હેઠળની યોજના આવશ્યકપણે ગણતરી અને વસૂલાત સાથે જોડાયેલી છે. વસૂલાતની પદ્ધતિ ડ્યુટીના સારને અસર કરતી નથી, પરંતુ માત્ર વહીવટી સુવિધા માટે વસૂલાતની પ્રણાલી સંબંધિત છે. આ કોર્ટ દ્વારા સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝના મદદનીશ કલેક્ટર, કલકત્તા ડિવિઝન વિરુદ્ધ નેશનલ ટોબેકો કંપની ઓફ ઇન્ડિયા લિમિટેડ, [૧૯૭૨] ૨ SCC ૫૬૦ માં નોંધ્યા મુજબ, "લેવી" શબ્દનો અર્થ "આકારણી" શબ્દ કરતાં વ્યાપક છે. તેમાં "આરોપણ" તેમજ "આકારણી" બંનેનો સમાવેશ થઈ શકે છે. આરોપણનો ઉપયોગ સામાન્ય રીતે કાયદાકીય જોગવાઈઓ દ્વારા ડ્યુટી અથવા કરના આરોપણ માટે થાય છે જે લેવીનો વિષય અને લેવીનો દર દર્શાવે છે. ડ્યુટીની લેવીનો અર્થ વાસ્તવિક વસૂલાત નથી, તેમાં એક વૈચારિક તફાવત છે. ચાર્જિંગ જોગવાઈ કલમ ૩(૧) ખાસ કરીને કહે છે: "એક્સાઈઝ ડ્યુટી નિયત કરવામાં આવે તે રીતે વસૂલવામાં અને એકત્રિત કરવામાં આવશે...." "લેવી" અને "એકત્રિત" બંને અભિવ્યક્તિઓનો ઉપયોગ થાય છે. તેથી, ઇનપુટ્સ પર ચૂકવવામાં આવેલી ડ્યુટીના સમાયોજનને કારણે ડ્યુટીની ઓછી વસૂલાત એ આકારણીકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા દલીલ કરાયા મુજબ શોર્ટ-લેવીનો કેસ નથી. પ્રશ્નાર્થ નોટિફિકેશન નિયમ ૮ ના પેટા-નિયમ (૧) હેઠળ જારી કરવામાં આવ્યું હતું.

ઉક્ત નિયમ, જે નોટિફિકેશન નં. ૧૯/૮૮ સીઈ, તારીખ ૧.૭.૧૯૮૮ દ્વારા રદ કરવામાં આવ્યો હતો, તે ખાસ કિસ્સાઓમાં ડ્યુટીમાંથી મુક્તિને અધિકૃત કરવાની સત્તા સાથે સંબંધિત હતો. જો નિયમ ૮(૧) હેઠળ મુક્તિ આપવામાં આવે, તો માલ એક્સાઈઝેબલ માલ રહેતા નથી અને ડ્યુટીની વસૂલાત ભૂંસાઈ જતી નથી. ભાર ઉત્પાદિત વસ્તુ પર વસૂલવાપાત્ર એક્સાઈઝ ડ્યુટી પર હતો અને ઈનપુટ્સ પર ચૂકવવામાં આવેલી એક્સાઈઝ ડ્યુટી સમાયોજન માટે ઉપલબ્ધ હતી. તેથી, આવી પરિસ્થિતિમાં કલમ ૧૧ A લાગુ પડતી નહોતી. તે હદ સુધી ટ્રિબ્યુનલ તેના તારણોમાં યોગ્ય નહોતું; પરંતુ વિવાદનો આ અંત નથી. એવું જણાય છે કે આકારણીકર્તાએ ખાસ કરીને નોટિફિકેશન રદ થયા પછી તેની લાગુ પડવાની યોગ્યતા પર પ્રશ્ન ઉઠાવ્યો હતો. ટ્રિબ્યુનલે આ સંબંધમાં કોઈ તારણ નોંધ્યું નથી.

કલમ ૩૮એની અસર, જે પૂર્વલક્ષી અસર સાથે રજૂ કરવામાં આવી હતી, તે પણ ધ્યાનમાં લેવાની છે.તેથી, અમે આ પાસાઓની વિચારણા માટે આ બાબતને ટ્રિબ્યુનલને પરત મોકલવાનું યોગ્ય માનીએ છીએ.જો ટ્રિબ્યુનલ એવું માને છે કે તા. ૧.૩.૧૯૮૬ નું જાહેરનામું રદ થયા પછી; પરિશિષ્ટનો ફકરો ૩ નિષ્ક્રિય થઈ ગયો, પછી સ્થિતિ અલગ હશે.તે પાસાને ધ્યાનમાં લેતાં, કલમ ૩૮(એ) ની અસર લક્ષમાં રાખવી આવશ્યક છે. જો ટ્રિબ્યુનલ એવા નિષ્કર્ષ પર આવે કે પરિશિષ્ટનો ફકરો ૩ કલમ ૩૮(એ)(સી) ને કારણે લાગુ પડતો હતો, તો તેણે પરિશિષ્ટના ફકરા ૫ હેઠળ જાળવવામાં આવેલ જમા ખાતામાં સમાયોજન અંગે કરદાતાના વધુ વલણ પર વિચાર કરવો પડશે.

અત્રે એ કહેવાની જરૂર નથી કે ટ્રિબ્યુનલે પક્ષકારોને યોગ્ય નોટિસ આપ્યા બાદ આ પાસાઓ પર વિચારણા કરવી જોઈએ. બારમાલ્ટ સિવાયના ઈનપુટ્સના વેચાણકર્તાઓની કોઈ પણ

જવાબદારી, જો હોય, તે એક વિવાદ છે જેની સાથે અમે હાલમાં સંબંધિત નથી, અને તેથી, તે અંગે કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કરવો જરૂરી માનતા નથી. તદનુસાર, આ અપીલોનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

કે.કે.ટી.

અપીલોનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.